

Week van Gebed voor de Eenheid

Oecumenische viering Andreasparchie – PKN Parkstad

Lezing uit de profeet Jesaja 6: 1-6

In het sterfjaar van koning Uzzia zag ik de Heer, gezeten op een hoogverheven troon. De zoom van zijn mantel vulde de hele tempel. Boven hem stonden serafs. Elk van hen had zes vleugels, twee om het gezicht en twee om het onderlichaam te bedekken, en twee om mee te vliegen. Zij riepen elkaar toe: 'Heilig, heilig, heilig is de HEER van de hemelse machten. Heel de aarde is vervuld van zijn majesteit.'

Door het luide roepen schudden de deurpinnen in de dorpels, en de tempel vulde zich met rook.

Ik schreeuwde het uit: 'Wee mij! Ik moet zwijgen, want ik ben een mens met onreine lippen, en ik leef te midden van een volk dat onreine lippen heeft.

En nu heb ik met eigen ogen de koning, de HEER van de hemelse machten, gezien.' Toen nam een van de serafs met een tang een gloeiende kool van het altaar en vloog daarmee op mij af.

Evangelie volgens Matteüs 2: 1 – 12

Toen Jezus geboren was in Betlehem in Judea, tijdens de regering van Herodes, kwamen er magiërs uit het Oosten in Jeruzalem aan. Ze vroegen: 'Waar is de pasgeboren koning van de Joden? Wij hebben namelijk zijn ster zien opgaan en zijn gekomen om hem eer te bewijzen.' Koning Herodes schrok hevig toen hij dit hoorde, en heel Jeruzalem met hem. Hij riep alle hogepriesters en schriftgeleerden van het volk samen om aan hen te vragen waar de messias geboren zou worden. 'In Betlehem in Judea,' zeiden ze tegen hem, 'want zo staat het geschreven bij de profeet: "En jij, Betlehem in het land van Juda, bent zeker niet de minste onder de leiders van Juda, want uit jou komt een leider voort die mijn volk Israël zal hoeden."' Daarop riep Herodes in het geheim de magiërs bij zich; hij wilde precies van hen weten wanneer de ster zichtbaar geworden was, en stuurde hen vervolgens naar Betlehem met de woorden: 'Stel een nauwkeurig onderzoek in naar het kind. Stuur mij bericht zodra u het gevonden hebt, zodat ook ik erheen kan gaan om het eer te bewijzen.' Nadat ze geluisterd hadden naar wat de koning hun opdroeg, gingen ze op weg, en nu ging

de ster die ze hadden zien opgaan voor hen uit, totdat hij stil bleef staan boven de plaats waar het kind was. Toen ze dat zagen, werden ze vervuld van diepe vreugde. Ze gingen het huis binnen en vonden het kind met Maria, zijn moeder. Ze wierpen zich neer om het eer te bewijzen. Daarna openden ze hun kistjes met kostbaarheden en boden het kind geschenken aan: goud en wierook en mirre. Nadat ze in een droom waren gewaarschuwd om niet naar Herodes terug te gaan, reisden ze via een andere route terug naar hun land.

Overweging

In de inleiding klonk al aan dat we niet de enige zijn die zich zorgen maken over hoe het op dit moment eraan toegaat in onze wereld. Het geloof, het licht van Kerst, lijkt weinig effect te hebben. En toch willen we ook ná Kerst vasthouden aan ons geloof, vandaag en nu. We willen ons uit de moede-loosheid op laten tillen zonder dat we gelaten worden, onverschillig of cynisch. Vanuit ons geloof willen we – als de gelegenheid zich voordoet – openstaan om in gesprek te gaan met wie boos zijn, met wie anders denken, met mensen met in onze ogen vreemde opvattingen. Openstaan en in gesprek gaan, daar waar we elkaar als bedreiging ervaren en het niet meevalt om elkaar ruimte te geven en plaats te maken voor anderen. Waar we moeten leven met de onduidelijkheid, hoe wij elkaar weer iets te zeggen hebben en elkaar raken als de ander niet meer gelooft in de overheid, geen boodschap meer heeft aan de politiek, de vinger opsteekt naar de samenleving. Als de ander zijn heil zoekt in vreemde theorieën en verzinsels. Als hij zijn neus ophaalt voor waar anderen in geloven en dat afdoet als ‘allemaal flauwekul’. Als hij met zichzelf bezig is zonder veel hart te hebben voor mensen in nood.

Ja. We willen vasthouden aan ons geloof, dat ons oproept om ons af te vragen waarom de ander zo anders denkt, om oprecht geïnteresseerd te zijn in zijn verhaal, ook als dat hemelsbreed verschilt van het onze. Want méér dan ooit merken we dat er kloven door onze samenleving lopen die ons mensen van elkaar scheiden: armen en rijken, mensen met en zonder migratie-achtergrond, gevaccineerden en ongevaccineerden.

En dat stopt niet bij ons. Want ook wij zijn arm of rijk, gevaccineerd of niet gevaccineerd, hier geboren of van elders afkomstig. De scheiding loopt midden door onze geloofsgemeenschappen en onze eigen sociale omgeving.

Maar wat is dan ons geloof, onze overtuiging? Misschien denken we dat anderen zoeken en wij hebben gevonden, of dat wij tenminste weten waar we ongeveer

moeten zoeken. Misschien geloven we stiekem toch diep in ons hart dat we een tikkeltje anders zijn, en ja, ook een tikkeltje beter, gezonder, verstandiger, mooier, sterker, veerkrachtiger. Dat we het uiteindelijk toch net iets beter weten, net een stapje verder zijn, dat wij onze zaakjes op orde hebben. En misschien zijn we daar ook best trots op. Dan kan ons geloof, onze overtuiging ook een pantser zijn, een harnas, waarmee we ons beschermen om de nood van de buitenwereld op afstand te houden.

Want we nemen niet meer waar dat eigenlijk iedereen – op zijn of haar wijze – in nood is. Méér nog: We nemen niet waar dat uiteindelijk de nood van de ander ook de onze is. En we gaan voorbij aan het feit dat wij uiteindelijk ook niet altijd even goed weten waar we heen moeten met onze vragen en twijfels, onze zorgen en angsten, onze teleurstelling, verwarring en verbittering. Dan weten ook wij niet meer zo goed wat we geloven, wat we voor waar houden, hoe het verder moet en welke ster ons de weg kan wijzen.

Stel dat we het geloof loslaten waarin we dekking zoeken, en dat we onze waarheid, onze overtuigingen afleggen. Wat blijft er dan nog over?

Het zou weleens kunnen zijn dat we dan ontdekken dat we zelf óók met lege handen staan. Net zoals de ander met zijn rare ideeën, vreemde gewoontes, stekelige opmerkingen en norske humeur. Net zoals de ander die aan de grens op onze deuren klopt en ons aankijkt: Heb je een plekje voor mij? Het zou weleens kunnen zijn dat we ontdekken dat hun lege handen ook die van mij – die van ons – zijn.

En dan zou het zo maar kunnen dat het aannemen van deze ándere houding een begin kan zijn van toenadering, van een echt gesprek, van wederzijds begrip.

Makkelijk is het niet om dit in praktijk te brengen: om -zo ver als ons dat mogelijk is- te zijn zoals al die anderen om ons heen, dichtbij en ver weg. Hoe doe je dat? Bij de voorbereiding van deze viering kwam iemand met het verhaal uit een Poolse krant: hoe een Poolse vrouw aan de grens met Belarus met wat opgewarmd eten en een pannetje soep door de bossen struinde, bang de politie tegen het lijf te lopen, op zoek naar vluchtelingen die daar in de kou en regen rondwaalden, op zoek naar eten, warmte, hulp, uit-weg, redding. Dat lijkt op de donquichotterie van de drie koningen. Want kan de vrouw in haar eentje wat uitrichten? Nee, dat kan ze niet. Overdrijft ze niet? Ja, ze overdrijft. Want die vrouw heeft zich laten raken. Net zoals de drie koningen niet naar de hopeloze realiteit om hen heen hebben gekeken. Zij hebben zich laten raken door het verhaal van het licht van een kleine ster en de kwetsbaarheid van een kind. De Poolse vrouw heeft zich laten raken door mensen van wie ze wist: Die zijn in nood, en dat kon ze niet verdragen. Ze liet zich raken, en werd daardoor net als één van hen, een vluchteling: Struikelend door het bos, bang voor de politie,

koud, ontheemd en verloren. Zij roept vooral gepantserd misprijzen en hoongelach op.

Wat dichter bij huis: In het Parool stond verleden jaar een artikel van twee predikanten. Ze merkten op dat mensen op corona reageerden met angst, gelatenheid, bedrijvigheid, nadenkendheid, maar niet met huilen. Huilen geeft in onze samenleving geen pas. Je helpt er niemand mee en je schiet er niks mee op. Maar van Jezus weten we dat hij wel eens huilde. Toen hij ná het overlijden van Lazarus van diens zus te horen kreeg dat hij te laat was, begon Jezus hevig te huilen. Maar Jezus huilde toen niet alleen om zijn overleden vriend. Hij huilde om alle mensen die lijden onder onheil en ellende en voor wie het altijd al te laat is, áls er al iemand komt. Ook om de patiënt die achter een zuurstofmasker tranen huilt die niemand ziet en drogen kan. Ja, misschien huilen wij te weinig om alles wat er in de wereld gebeurt en huilen we ook te weinig om onszelf.

Met voor onze ogen de drie koningen, de Poolse vrouw en het huilen van Jezus wordt duidelijk dat Kerst nog steeds doorgaat en het nodige van ons vraagt, ook datgene waar we niet op zitten te wachten. Namelijk de nood van mensen zien én ons erdoor laten raken.

Geloven vraagt van ons dat we het aandurven om het harnas van onze overtuiging en ons geloof af te leggen om ons te laten raken en bloot te geven. Geloven vraagt van ons dat we het aandurven te laten zien dat wij net als de ander zijn. Dat we het vanuit ons geloof, vanuit het zachte glimmen van de ster, aandurven: moedeloos te zijn met wie moedeloos, boos met wie boos, bang met wie bang zijn, in de war met wie in de war zijn, raar met wie raar zijn, twijfelend met de twijfelaars, onwetend met de onwetenden. Het vraagt van ons dat we het aandurven te huilen met wie huilen. Samen kwetsbaar zijn. Dat is de sleutel. Ook ná Kerst. Geloven is samen kwetsbaar onderweg zijn, zoals de drie koningen, zoals de Poolse vrouw.

Kunnen wij dat? Ook als westerse kerken, die – om andere redenen – inmiddels net zo kwetsbaar zijn als de Oosterse kerken? Kunnen wij ons laten strippen tot op onze naakte huid, om daarin onze goddelijke opdracht te leven en onze kracht te vinden? Kunnen we worden als de wereld om ons heen, zoals die Poolse vrouw met haar pannetje eten in het bos, op zoek naar een vluchteling, zoals Jezus die huilt?

Want alleen zo komen we nader tot elkaar, leren we elkaar begrijpen en waarderen, ontdekken we wie de ander is en wie we zelf zijn: Anders, niet allemaal één, maar verenigd in onze broze menselijkheid. En dan zijn we ook ná Kerst weer bij Kerst. In en vanuit ons geloof blijven we volgen: het zacht glimmende licht van de ster aan de horizon, op zoek naar de ander, met ons pannetje in de hand. Amen.